

## Справа «Агга проти Греції» (Agga v. Greece)

У рішенні, ухваленому 17 жовтня 2002 року у справі «Агга проти Греції», Суд постановив, що:

- мало місце порушення ст. 9 Конвенції щодо свободи віросповідання.

Суд також дійшов висновку про відсутність необхідності окремого розгляду даної справи на предмет можливого порушення ст. 10 Конвенції. Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд встановив, що саме по собі визнання ним факту порушення права є достатньою справедливою сатисфакцією заявнику.

### **Обставини справи**

Заявник, Мехмет Агга, є громадянином Греції, народився у 1932 році та проживає у Ксанті.

У 1990 році один із двох ісламських релігійних лідерів Срейсу – Муфтії Ксанті – помер. 15 лютого 1990 року місцевий префект призначив заявника виконуючим обов'язки муфтія. У серпні 1990 року два незалежних депутати від мусульман, які проживають у Ксанті та Родопі, публічно висловили вимогу провести вибори нового муфтія Ксанті. Не отримавши відповіді від органів державної влади, вони самостійно організували вибори, участь в яких взяли мусульмани, котрі цього дня (у п'ятницю) відвідали мечеті. За результатами цих виборів заявника було обрано муфтієм Ксанті.

24 грудня 1990 року Президент Греції затвердив акт, який змінив порядок обрання муфтіїв. Закон № 1920/1991 підтвердив чинність згаданого акта. 20 серпня 1991 року, відповідно до нових правил, органи державної влади призначили муфтієм іншу особу. Однак, заявник відмовився поступитися посадою.

Проти заявника була порушена кримінальна справа на підставі ст. ст. 175 та 176 Кримінального кодексу за узурпацію ним посади релігійного діяча «відомої» релігії. Дійшовши висновку про те, що слухання справи заявника у Ксанті може викликати громадські заворушення, касаційний суд, керуючись ст. 136 та 137 Кримінально-процесуального кодексу, ухвалив рішення про перенесення слухань в інше місто. Внаслідок судового розгляду справи заявника було засуджено до сплати штрафу.

### **Зміст рішення Суду**

Заявник стверджував, що засудження його за узурпацію посади релігійного діяча «відомої» релігії становить порушення його прав, закріплених у ст. ст. 9 і 10 Конвенції.

Суд наголосив, що заявника було засуджено за узурпацію посади релігійного діяча «загальноновизнаної» релігії, зокрема, через те, що він, будучи муфтієм, звертався із релігійними посланнями до прихожан. За цих обставин Суд дійшов беззаперечного висновку про те, що засудження заявника становило втручання у його право на свободу віросповідання, передбачене ст. 9 Конвенції.

Суд не знайшов у матеріалах справи фактів, які б засвідчували здійснення заявником суддівських та адміністративних функцій муфтія чи іншого діяча «відомої» релігії. Більше того, Суд не вважав, що у демократичних суспільствах державі слід втручатися у питання управління релігійними громадами, зокрема, через призначення їхніх лідерів.

Суд частково погодився з тим, що органи державної влади Греції були змушені втручатися в адміністрування релігійною громадою, аби запобігти напруженню у відносинах між мусульманами у Ксанті, між мусульманами та християнами на цій території, а також між Грецією та Туреччиною. Незважаючи на визнання Судом можливості виникнення напруження у ситуації поділу релігійної громади на частини, він все ж таки дійшов висновку, що таке напруження є невід'ємним наслідком панування плюралізму у суспільстві. Тому роль органів державної влади за цих обставин полягала не у ліквідації причини напруги через усунення плюралізму, а у забезпеченні толерантності ставлення різних соціальних груп одна до одної. У зв'язку з цим Суд зауважив, що, окрім загального посилення на можливу соціальну напругу, Уряд не навів жодного факту \_снування

заворушень, спричинених наявністю двох релігійних лідерів у Ксанті. Більше того, Суд дійшов висновку про відсутність у справі фактів, які би свідчили про реальну можливість зростання напруження у відносинах між мусульманами та християнами чи між Грецією і Туреччиною.

Таким чином, Суд дійшов висновку, що засудження заявника на підставі ст. ст. 175 та 176 Кримінального кодексу не обумовлювалося нагальною соціальною потребою. Внаслідок цього втручання у свободу віросповідання заявника не було необхідним у демократичному суспільстві. Отже, мало місце порушення ст. 9 Конвенції.

Суд також дійшов висновку про відсутність необхідності окремого розгляду даної справи на предмет можливого порушення ст. 10 Конвенції.

*Реферативний переклад з англійської мови та опрацювання рішення здійснено у Львівській лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПрН України О. О. Бекетовим, Р. М. Москалем, Н. П. Ничай, М. Ю. Пришляк, Т. І. Пашуком, М. Б. Рісним, А.-М. Я. Хом'як.*